

FINANCIRANJE DUGOROČNIM KREDITIMA NA PRIMJERU OTP BANKE

Mamić, Ivana

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:037758>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-21**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

**FINANCIRANJE DUGOROČNIM KREDITIMA
NA PRIMJERU OTP BANKE**

Mentorica:

prof. dr. sc. Ljiljana Vidučić

Studentica:

Ivana Mamić

Split, rujan, 2021.

SADRŽAJ:

1. UVOD	3
1.1. Definiranje problema istraživanja	3
1.2. Ciljevi rada	3
1.3. Metode rada	4
1.4. Struktura rada	4
2. BANKARSKO POSLOVANJE – pojmovna određenja	6
2.1. Bankarstvo	6
2.2. Novac i banka	8
2.2.1. Novac.....	8
2.2.2. Banka.....	10
2.3. Kredit	11
2.3.1. Pojam i rizik kredita.....	11
2.3.2. Klasifikacija kredita.....	14
2.3.3. Dugoročni kredit.....	16
2.3.4. Vrste dugoročnih kredita.....	16
3. ULOGA I ZNAČAJ FINANCIRANJA DUGOROČNIM KREDITIMA	19
3.1. Prednosti i nedostaci financiranja dugoročnim kreditima	20
3.2. Kreditno naspram vlasničkog financiranja	22
4. FINANCIRANJE DUGOROČNIM KREDITIMA – na primjeru OTP banke	24
4.1. OTP banka – opći podaci	24
4.2. Vrste dugoročnih kredita unutar OTP banke	26
4.2.1. Dugoročni turistički kredit.....	27
4.2.2. Dugoročni poljoprivredni kredit.....	28
4.2.2.1. OTP Agro paket.....	28
4.2.3. Investicijski kredit.....	30
4.3. Opći uvjeti odobravanja kredita malim poduzetnicima i obrtnicima	30

5. ZAKLJUČAK.....	32
POPIS LITERATURE.....	33
POPIS SLIKA.....	35
POPIS TABLICA.....	35
SAŽETAK.....	36
SUMMARY.....	37

1. UVOD

Tema ovoga rada jest financiranje dugoročnim kreditima, a to će se pobliže objasniti na primjeru OTP banke. Prije detaljne analize i razrade teme objasniti će se ključni pojmovi unutar ove domene. Financije možemo definirati kao skup teorija, principa i tehnika koje se bave pribavljanjem i menadžmentom novca poslovnih subjekata, vlade i pojedinaca¹. Također, financije predstavljaju krvotok poslovnih subjekata te se prožimaju kroz sve poslovne procese. Kao vanjski izvori dugoročnog kreditiranja ističu se kreditni izvori te ostali izvori koji podrazumijevaju prioritetne dionice, konvertibilne vrijednosnice te leasing, ali u ovom radu, naglasak će biti upravo na kreditnim izvorima dugoročnog financiranja, odnosno dugoročnim kreditima. Pojam kredita podrazumijeva dužničko-vjerovnički odnos, a kako je u ovome radu riječ o financiranju dugoročnim kreditiranjem u nastavku rada će se iznijeti prednosti i nedostaci takvoga zaduživanja s rokom vraćanja preko jedne godine.

1.1. Definiranje problema istraživanja

Danas se sve više susrećemo s brojnim bankama koje nude bezbrojne ponude i uvjete usluga financiranja svojim postojećim klijentima, ali i onim potencijalnim, a u vidu toga kroz ovaj rad će se istražiti rizik financiranja dugoročnim kreditom kako za banku, tako i za klijenta. Najveći rizik koji se pri tome javlja jest nemogućnost vraćanja kredita što je podjednako velik problem za obje strane. S druge strane, svjedoci smo turbulentnih vremena na promjenjivom tržištu koji sa sobom nose određene izazove poslovanja te sve većem fokusiranju banaka na klijente. Problem koji se ponajviše očituje jest određivanje cijene kredita u odnosu na konkurentne banke te ostali izazovi poslovanja koji su postavljeni OTP banci (ali i drugim bankama koje nude dugoročne kredite) kao zajmodavcu u definiranju uvjeta financiranja dugoročnim kreditima.

1.2. Ciljevi rada

Glavni cilj ovoga rada je analizirati razvoj i značaj dugoročnih kredita kao neophodnog financijskog instrumenta u razvoju gospodarstva. Prezentirat će se detaljan opis funkcije kredita, njegovog značaja te razvoja, a s druge strane neizostavan cilj je i istražiti

¹ Vidučić, Lj.: Financijski menadžment, RriF, Zagreb, 2015. (3.str.)

obilježja financiranja dugoročnim kreditima što podrazumijeva detaljnu analizu ponudu i vrsta, na primjeru OTP banke.

1.3. Metode rada

Prilikom pisanja ovoga rada će se koristiti nekoliko metoda kako bi se dala detaljna te objektivna analiza teme. Kao glavne metode ovoga rada, mogu se izdvojiti:

- metoda analize
- metoda deskripcije
- metoda klasifikacije
- metoda komparacije
- metoda indukcije i dedukcije
- metoda studije slučaja.

Metoda analize omogućit će detaljnu analizu pojedinih dijelova te složenih pojmova unutar domene dugoročnog kreditiranja, a metodom deskripcije će se istražiti i opisati situacije, odnosno omogućit će interpretaciju podataka kako bi se dobio što bolji uvid u samu temu rada. Metoda klasifikacije, koja će se također koristiti u radu, podrazumijeva podjelu određenih pojmova na zasebne, manje pojmove. Metoda komparacije će biti od velike važnosti jer pomoću te metode se može dobiti najbolji uvid i najjasniji prikaz te usporedba određenih pojava i procesa koji se mogu naći u bankarskim poslovanjima. Uz već navedene metode, neizostavno je spomenuti i metodu indukcije i dedukcije pomoću kojih će se doći do pojedinačnih zaključaka, te metodu studije slučaja koja uključuje aplikaciju teorijskog istraživanja na primjeru iz prakse i dolazak do novih, empirijskih spoznaja.

1.4. Struktura rada

Ovaj rad je koncipiran na način da se sastoji od pet povezanih, tematskih cjelina. Kako se može vidjeti već u samom sadržaju rada, tematske cjeline su podijeljene na određena poglavlja.

Uvodni dio se sastoji od kratkog uvoda u samu temu rada, a zatim slijedi opis definiranja problema istraživanja, ciljeva rada te metoda koje se koriste u radu. Uvodni dio završava opisom same strukture rada.

Drugo poglavlje se odnosi na pojmovno određenje bankarskog poslovanja, banaka te kredita i novca, odnosno tu će se istražiti pojam kredita kao i njegov značaj za današnje poslovanje u svijetu.

Kroz treće poglavlje će se analizirati uloga i značaj financiranja dugoročnim kreditima, gdje će se iznijeti prednosti i nedostaci takvog financiranja.

Četvrto poglavlje se odnosi na analizu financiranja dugoročnim kreditima, na primjeru OTP banke.

Peto poglavlje je u konačnici zaključak, kojim se daje zaključno razmatranje o temi koja se obrađivala kroz cijeli rad.

Nakon što su obrađena sva poglavlja, navest će se i sva relevantna korištena literatura u radu, kao i popis tablica i slika.

2. BANKARSKO POSLOVANJE – pojmovna određenja

Kako bi se ušlo u suštinu samog dugoročnog kredita, koji je i sam najvažniji dio teme rada, ponajprije treba poći od definicije samih banaka i djelatnosti bankarstva, koji pružaju financiranje kreditima. Osim pojmovnog određenja prethodno spomenutih pojmova, potrebno je definirati sam kredit. Svi glavni pojmovi koji su usko vezani uz dugoročne kredite će se detaljno analizirati u sljedećim paragrafima kako bi se došlo do što kvalitetnije analize financiranja dugoročnim kreditima.

2.1. Bankarstvo

Pojava bankarstva je usko vezana uz pojavu novca te je kao ekonomska grana sama po sebi uslužna djelatnost. Bankarstvo, kao djelatnost je vrlo slojevita te kompleksna, ali ima izuzetno jak utjecaj na gospodarske tijekove svake države. Uobičajena su četiri temeljna principa (načela) bankarskog poslovanja²:

- 1) načelo poslovnosti i urednoga poslovanja
- 2) načelo rentabilnosti
- 3) načelo likvidnosti
- 4) načelo sigurnosti i efikasnosti ulaganja.

Prvo načelo, odnosno načelo poslovnosti i urednoga poslovanja ima izuzetno značenje u bankarskom poslovanju jer jedino sustavnim i odgovornim poslovanjem banke mogu stjecati, a samim time i zadržavati klijente. Najvažnija stavka ovoga načela jest racionalnost banke koja se očituje u redovnom praćenju znanstvenih saznanja te pravila koje nalaže struka. Uredno poslovanje podrazumijeva održavanje partnerskog odnosa između banke i klijenta pri čemu se posebna pozornost mora posvetiti profesionalnosti i stručnosti prilikom obavljanja bankarskih poslova kako bi se održala stabilnost unutar bankarskog sustava. Također, unutar bankarskoga sustava postoje određenja ograničenja i principi, koje je nužno pratiti kako bi se racionalno raspolagalo sredstvima, a tu se izdvajaju:

- tržišni okviri
- monetarno-kreditna politika središnje banke

² Gregurek, M., Vidaković, N.: Bankarsko osiguranje, RriF, Zagreb, 2011. (309.str.)

- zakonska regulativa.

Načelo rentabilnosti podrazumijeva dugoročno ostvarivanje dobiti što je svakako izazov bankarskog poslovanja jer se teži dugoročnoj stabilnosti koja se pospješuje međusobnim povjerenjem klijenta i banke, ali ujedno i dugoročnim, stabilnim odnosima. S druge strane, ukoliko se klijent nađe u nezgodnim, neplaniranim situacijama, prilikom neispunjavanja svojih obveza, tada banka može intervenirati te postati „skrbnikom“ nad svojim klijentom te mu omogućiti novi kredit. Takvim interveniranjem, banka uspijeva sačuvati načelo svoje rentabilnosti te ujedno omogućava održavanje stabilnog gospodarskog poslovanja.

Načelo likvidnosti zasigurno je najznačajniji pokazatelj za svaku banku jer ono podrazumijeva sposobnost banke da u svakom trenutku može podmiriti svoje dospelje novčane obveze. Ono što se ističe pod samim pojmom likvidnosti banke jest planiranje likvidnosti te njeno odražavanje, ali ujedno i sposobnost nošenja s problemima u okviru likvidnosti. Samo banka koja se može nositi s problemima likvidnosti, a ujedno i biti bazirana na otklanjanje tih istih problema i poteškoća, je banka koja se može predstavljati kao financijska institucija.

Načelo sigurnosti i efikasnosti je usko vezano uz učinkoviti bankarski posao, koji podrazumijeva likvidnost banke te njezino sustavno i uredno poslovanje kako bi se osigurali uvjeti za sigurna i efikasna ulaganja. Sigurno ulaganje podrazumijeva bankovni posao koji jamči povrat plasiranih sredstava (uz najmanji, odnosno prihvatljiv rizik) od strane njezina klijenta³. Za banku, sigurnost plasmana podrazumijeva dvije dimenzije:

1) bonitet klijenta (poslovnog partnera banke)

2) osiguranje pokrića i njegova adekvatnost

Prva dimenzija, odnosno bonitet poslovnog partnera banke podrazumijeva stavke, koje banci omogućuju otkrivanje kreditne sposobnosti klijenta, a one se očituju kroz kreditni rejting, likvidnost, rentabilnost, postojeću suradnju te mnoge druge bitne elemente bankarskog poslovanja.

Dimenzija koja se odnosi na osiguranje pokrića te njegovu adekvatnost veoma su važni u sklopu bankarskog poslovanja jer su se u prošlosti znala događati neodgovarajuća

³ Gregurek, M., Vidaković, N.: Bankarsko osiguranje, RriF, Zagreb, 2011. (313.str.)

pokrića koja su na kraju rezultirala krahom bankarskog sustava, a ponekad i gospodarskog sustava pojedinih zemalja. Stoga današnje suvremeno bankarstvo razdvaja dva tipa pokrića:

- realno pokriće

- partnerski odnos banka-klijent.

Autori Gregurek i Vidaković, realno pokriće objašnjavaju i opisuju kao pokriće za dani kredit, prilikom kojega banka uzima stvarnu imovinu kao zalog, a ta stvarna imovina podrazumijeva zemljišta, dionice, depozit. Ono što je karakteristično za ovaj oblik pokrića jest to što je postao glavnim sustavom zemalja u tranziciji, ali mana mu je što pruža negativan utjecaj na ekonomska poslovanja te odnose. Također, kod ovog pokrića, rizik se ponajviše očituje kroz gospodarsku snagu dužnika.

Partnerski odnos banka-klijent, kao drugi tip pokrića, znatno je bolji i prihvatljiviji jer se zasniva na dobrom partnerskom odnosu između banke i klijenta, s naglaskom na jačanje međusobnog povjerenja. Ovaj odnos podrazumijeva povjerenje i moral s obje strane, prilikom svih transakcija koje se odvijaju u poslovanju, ali ujedno uključuju i državu koja regulira odnose.

2.2. Novac i banka

Nakon uvida u bankarstvo kao djelatnost, sada će biti riječ o bankama, koje su okarakterizirane kao poduzeća koja pružaju mogućnost raspolaganja te upravljanja novcem. Ono što pokreće cjelokupni sistem i oko kojega se sve vrti jest zapravo novac, koji će u nastavku biti pobliže objašnjen kako bi se shvatilo samo poslovanje banke, a u konačnici i došlo do objektivnih saznanja o dugoročnim kreditima koje banke pružaju.

2.2.1. Novac

Novac, kakvim ga mi danas poznajemo, godinama unazad mijenjao je svoj oblik te možemo reći kako svoj početak ima u tramp⁴. Postupnim razvojem čovječanstva te utjecajem privatnog vlasništva i drugih materijalnih mogućnosti dolazi do pojave novca, ali u početku prevladava pojava robnoga novca koji se očitovao u razmjeni različitih oblika robe (ratarski

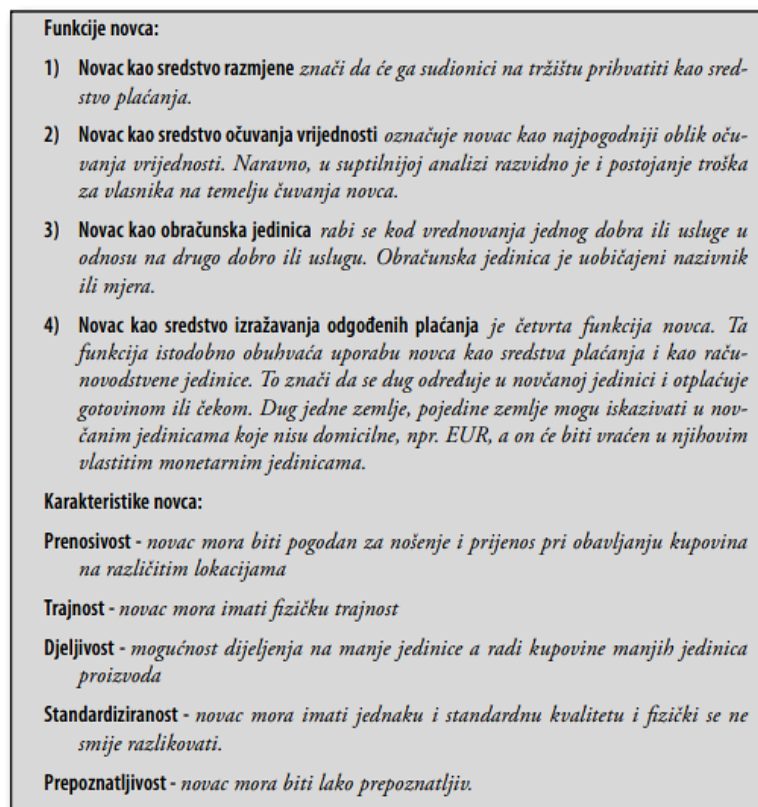
⁴ Trampa – najstariji oblik razmjene dobara, koja podrazumijeva zamjenu jednoga za drugo ekonomsko dobro

proizvodi, stoka, plemeniti metali...). Prvi novac datira iz Asirije iz razdoblja 2200. do 2100. godine prije Krista, a u novac je bio u obliku bakrenih poluga s utisnutim pečatom.

Potrebom da se omogući razmjena ekonomskih dobara, nastao je novac, koji omogućava vrednovanje dobara i usluga. Normativno se novac razlikuje u vidu dviju vrsta:

- gotovina ili efektivni novac, u obliku metalnoga i/ili papirnato novca kojega emitira središnja banka neke države
- depozitni novac (bankarski ili knjižni) koji se pojavljuje u obliku depozita (uloga novca u banku), čekova i potraživanja na računima u bankama⁵.

Danas papirnati te „elektronski“ novac imaju podjednako važnu ulogu (iako se sve većom dominantnošću globalizacije počinje više koristiti elektronski, odnosno depozitni novac) te je neizostavno iznijeti funkcije te karakteristike novca kao što navode autori Gregurek i Vidaković, što je prikazano na slici:

Slika 1. – Funkcije i karakteristike novca

Izvor: Gregurek, M., Vidaković, N.: Bankarsko osiguranje, RriF, Zagreb, 2011. (28.08.2021.)

⁵ Gregurek, M., Vidaković, N.: Bankarsko osiguranje, RriF, Zagreb, 2011. (25.str.)

2.2.2. Banka

Gledajući s pravnoga aspekta postoji mnoštvo definicija banke, ali uzimajući u obzir njenu primarnu funkcionalnost može se reći da je banka institucija koja prikuplja te plasira sredstva, a ujedno pruža financijske usluge. Također, uzimajući širu definiciju autora Jurmana⁶, banke su financijske institucije čiji je osnovni zadatak i predmet poslovanja prikupljanje i pribavljanje novčanih sredstava te njihovo usmjeravanje klijentima u vidu kreditnih i nekreditnih plasmana. Poslovanje banke se odvija tako da banka pribavlja kreditna sredstva te depozite u određenim valutama (domaćim i stranim) od domaćih i stranih fizičkih osoba. Nakon pribavljanja i prikupljanja sredstava, banke na to plaćaju ugovorenu kamatu te su ih dužne klijentu staviti na raspolaganje. S druge strane, na tako uložena sredstva očekuje se veća zarada u odnosu na kamatnu stopu dugoročnih depozita.

Banka može prikupljati sredstva u vidu depozita⁷, ali i kredita, no s naglaskom na daljnji plasman sredstava kojim se u konačnici stvara platni promet koji predstavlja kolanje novca kroz ekonomiju. Kako banke opslužuju velik i raznovrstan broj klijenata, tako se razlikuje nekoliko vrsta banaka u koje spadaju: univerzalne banke, komercijalne i investicijske banke, trgovačke banke, štedne banke, štedionice i kreditne unije, bankarske holding kompanije te financijski konglomerati. S druge strane, kako je u ovome radu riječ o primjeru financiranja dugoročnim kreditom upravo na hrvatskoj banci, neizostavno je spomenuti kako je Hrvatska malo tržište te se može reći kako postoje samo tri vrste banaka od kojih se izdvajaju:

- univerzalne banke
- štedne banke
- trgovačke banke.

Univerzalnih banaka u Hrvatskoj je ponajveći broj te one pružaju većinu bankarskih usluga. Prednost im je što pružaju širok spektar usluga koje nude klijentu, ali nedostatak im je nedostatak specijalizacija za određene bankarske poslove, no za Hrvatsku, kao malo tržište su sasvim dovoljne.

⁶ Jurman, A.: Pribavljanje izvora sredstava u hrvatskim bankama (Stručni članak), Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, 2007.

⁷ Depozit – novac koji deponent ulaže u banku, a pritom se banka obvezuje vratiti mu taj novac uvećan za ugovorenu kamatu u određenom roku i uz određene uvjete

Štedne banke su karakteristične za Hrvatsko tržište jer se one mogu okarakterizirati kao „manje“ banke koje su specijalizirane za određeno područje, odnosno za određeni sektor, a specifičnost im je ta što za početak svojega poslovanja najprije moraju dobiti odobrenje od Hrvatske narodne banke.

Trgovačke banke u Hrvatskoj podrazumijevaju samo jednu kategoriju a to je HBOR, odnosno *Hrvatska banka za obnovu i razvoj*. HBOR je banka osnovana s funkcijom projektnog financiranja, odnosno omogućuje financiranje obnove i razvitka hrvatskog gospodarstva i infrastrukture.

2.3. Kredit

U nastavku rada naglasak će biti na kreditima, što i je i glavni predmet istraživanja ovoga rada.

2.3.1. Pojam i rizik kredita

Autori Gregurek te Vidaković kredit definiraju kao plasman sredstava banke klijentu po definiranim uvjetima: trajanju, kamatnoj stopi, naknadi, valuti i elementima osiguranja.

S druge strane, autor Tomašević, definiciju kredita objašnjava kao privatno-privredni akt pomoću kojega jedan privredni subjekt prepušta drugome privrednom subjektu realna ekonomska dobra ili novac na određeno vrijeme uz pravo na kasniji povrat te uz određenu odštetu.

Sumirajući obje vrste definicija kredita različitih autora, može se reći kako pojam kredit podrazumijeva ustupanje određene svote novca od strane banke kao kreditora nekoj drugoj osobi uz obavezu vraćanja novca uz određenu kamatu te na određeno vrijeme. Također, prilikom postupka odobravanja kredita obavlja se ocjena kreditne sposobnosti tražitelja kredita, kako bi se saznale relevantne informacije o tome hoće li osoba koja traži kredit moći slijedno ispunjavati svoje obveze u određenom vremenu.

S jedne strane, kreditna sposobnost osobe koja traži kredit jednako je bitna kao i s druge strane, maksimalan iznos kojega banka nudi. Isto tako iz pasive bilance poslovnih banaka vidljiv je iznos ukupnih izvora sredstava banaka (depoziti, međubankarski krediti, fondovi), koji predstavlja temelj formiranja kreditnog potencijala banaka, odnosno po

izdvajanju obvezne rezerve i rezerve likvidnosti predodređuje maksimalan iznos kredita koje banke mogu odobriti⁸.

U svakom poslovnom sustavu može se naići na određene rizike pa tako i u bankarskom. Temeljna funkcija banke je koncentracija slobodnih novčanih sredstava kroz prikupljanje depozita i alokacija pa se da zaključiti kako je kreditni rizik najveća prijetnja bankarskom poslovanju. Kreditni rizik se najjednostavnije može definirati kao mogućnost da zajmoprimac ili druga ugovorna strana banke neće ispuniti svoje obveze u skladu s ugovorenim uvjetima⁹. Zbog neizvjesnosti, kreditni rizik je potrebno stalno nadzirati što podrazumijeva detaljno praćenje kreditne sposobnosti već postojećih zajmoprimaca, odnosno praćenje kreditnog rizika nakon što je on odobren.

Iako s jedne strane postoji kreditni rizik, s druge pak strane postoji i zaštita od rizika koja se može postići i korporativnom kulturom banke koja podrazumijeva:

- odgovornost
- odvajanje
- samoprocjena
- dokumentacija i izvješćivanje
- sveobuhvatnost
- politika plaća
- adekvatnost kapitala.

Odgovornost je jedan od bitnijih elemenata zaštite od rizika jer pod tim pojmom se podrazumijeva točno određena strukturiranost i organizacijska raspodjela funkcija unutar banke. Odvajanje se odnosi na odvajanje funkcija te poslovnih aktivnosti a to znači da ista osoba ili poslovna jedinica ne smije mjeriti rizike te donositi odluke o rizicima, a ujedno obavljati i poslovne djelatnosti. Takvim ponašanjem se može ugroziti poslovanje te steći negativna reputacija.

⁸ Samodol, A., Korištenje i kreiranje kreditnog potencijala hrvatskih banaka s analizom endogenih i egzogenih varijabli, *Ekonomski pregled*, 64 (6) 587.-604., 2013.

⁹ Monografija (e-izdanje): *Financijska tržišta i institucije Republike Hrvatske u procesu uključivanja u Europsku uniju*, Rijeka, 2012. (170.str.)

Treći element je samoprocjena te ona podrazumijeva praćenje rizika od strane svake poslovne jedinice (čak i ako nije zadužena za to) kako bi se što više smanjila izloženost rizicima. Kako se rizici trebaju i bilježiti, odnosno treba o njima izvješćivati, a ne ih samo mjeriti, tu se izdvajaju dokumentacija i izvješćivanje. Pod samim pojmom dokumentacije se podrazumijeva i obrazovanje zaposlenika o pojedinim rizicima, a izvješćivanje o rizicima bi trebalo pospješiti procedure i politike banke. Sveobuhvatnost je jedan izrazito apstraktan proces jer je jako teško definirati koje točno rizike banka mora pratiti. S druge strane, bitno je postupno povećavati broj tehnika i metoda praćenja rizika kako bi se što više približilo ovome elementu. Politika plaća podrazumijeva adekvatno plaćene zaposlenike kako bi se izbjegle nezakonite radnje koje bi također mogle postati rizikom. Adekvatnost kapitala, kao zadnji element zaštite od rizika, podrazumijeva dostatnu kapitaliziranost banke da spremno odgovori i apsorbira nastale gubitke, ukoliko bi došlo do njih.

Autor Samodol upućuje na činjenicu kako banke vlastitom poslovnom politikom utječu na kreiranje strukture kreditnog potencijala te tako doprinose stvaranju monetarnih uvjeta, ali uz to utječu i na poboljšanje svojega poslovanja kroz odobravanje kredita te prikupljanje depozita.

Cijena kredita je kamatna stopa¹⁰. Banka za kredit također može naplaćivati i naknadu. Naknada se kod kredita obično sastoji od različitih elemenata. Najčešća je naknada za obradu kredita ona koja je izražena u postotku ukupne svote kredita. Kamatna stopa koju klijent plaća na kredit i naknada koju plaća banci za klijenta predstavljaju trošak kredita za klijenta, a prihod od kredita za banku. Cjelokupni trošak kredita (naknada i kamata) predstavlja stvarni trošak kredita za klijenta¹¹.

¹⁰ Kamatna stopa – stopa prema kojoj se obračunavaju kamate na posuđeni novac; odnosno postotak duga koji dužnik treba platiti vjerovniku kao kamatu, a izražava se u postotku na bazi od godinu dana

¹¹ Gregurek, M., Vidaković, N.: Bankarsko osiguranje, RriF, Zagreb, 2011. (186.str.)

2.3.2. Klasifikacija kredita

Autori Gregurek i Vidaković navode nekoliko vrsta kredita, prema podjeli prema valutama, a tu spadaju:

- krediti u domaćoj valuti
- krediti s valutnom klauzulom
- krediti u stranoj valuti.

Najjednostavnija vrsta kredita prema valuti jesu krediti u domaćoj valuti te oni podrazumijevaju isplatu u domaćoj valuti od strane banke, a i vraćanje kredita u domaćoj valuti od strane klijenta.

Krediti s valutnom klauzulom sa sobom nose valutni rizik, kako za klijenta tako i za banku. Naime, ova vrsta kredita podrazumijeva isplatu kredita u domaćoj valuti, ali otplatni plan koji se izrađuje u stranoj valuti po tečaju na dan kada je taj kredit uplaćen na račun. Tada klijent otplaćuje kredit u domaćoj valuti, ali pritom veličina rate kredita ovisi o tečaju strane valute na pojedini dan, uz koju kredit ima klauzulu.

Treća vrsta kredita su krediti u stranoj valuti, a njihovo poimanje i shvaćanje je relativno lagano za klijenta jer podrazumijeva isplatu i otplatu kredita u stranoj valuti.

Osim podjele kredita prema valutama, postoji podjela kredita po ekonomskim sektorima po određenim kategorijama, a za autore Gregureka i Vidakovića to su:

- * krediti građanima (obični građani, affluentni klijenti)
- * krediti poduzećima (velika, mala, srednja poduzeća, obrtnici, međunarodna poduzeća)
- * krediti financijskim institucijama (banke)
- * krediti državi (vladi, pojedinim ministarstvima, poduzećima u državnome vlasništvu)
- * krediti lokalnoj samoupravi
- * krediti neprofitnim organizacijama

Podjela kredita prema sektorima je veoma važna za banku jer ona govori o njenim mogućnostima i strategijama, a pritom se mogu uvidjeti koji sektori imaju više značaja za pojedinu banku.

Kreditni po vrsti kamatne stope:

- krediti s fiksnom kamatnom stopom
- krediti varijabilnom kamatnom stopom
- krediti s kamatnom stopom po odluci banke¹².

Svaka banka, kreirajući svoju strukturu određuje svoj tijek poslovanja te postizanje dobiti. Dobrim poznavanjem strukture kredita banka si može osigurati primjenjivanje raznih taktika u vidu mijenjanja kamatnih stopa te strukture ročnosti.

Podjela kredita prema trajanju podrazumijeva tri vrste, a to su:

- kratkoročni
- srednjoročni
- dugoročni.

Kratkoročni krediti su vrlo česti u bakarskom poslovanju, a ova vrsta kredita je vrlo značajna za banku jer odobravanjem kratkoročnih kredita, banka povećava novčanu masu te „stvora novi novac“. Postoji nekoliko podvrsta kratkoročnog kredita (kontokorentni, akceptni, eskontni, lombardni, rambursni, te avalni), a zajednička osobinama im je kratko trajanje, do godine dana.

Srednjoročni krediti su krediti čije trajanje traje duže od jedne godine do pet godina. Značajka im je što za svoje poslovanje traže temeljitije i više kompleksne elemente osiguranja u odnosu na kratkoročne kredite. Također i kod ove vrste postoje dvije podvrste kredite gdje se razlikuju namjenski i nenamjenski kredit, a sličnost im se očituje i tome što je odobravanje obiju vrsta usko vezano za sektor ekonomije.

Dugoročni krediti, odnosno dugoročno kreditiranje podrazumijeva financiranje na rok dulji od pet godina.

¹² Gregurek, M., Vidaković, N.: Bankarsko osiguranje, RriF, Zagreb, 2011. (190.str.)

2.3.3. DUGOROČNI KREDIT

Dugoročno kreditiranje podrazumijeva financiranje na rok dulji od pet godina pa samim time moraju imati stabilne elemente osiguranja kako bi banka mogla osigurati adekvatnu kvalitetu aktive. Autori Gregurek i Vidaković navode kako poduzeća dugoročnim kreditiranjem financiraju kupnju imovine s dugim vijekom uporabe ili pak financiraju veće investicijske projekte. Dugoročni krediti se često vezuju uz financiranje sektora stambene gradnje koji sam po sebi zahtijeva mnogobrojne resurse te duže rokove poslovanja pri čemu dugoročni krediti imaju važnu ulogu. Također, autori Domančić i Nikolić naglašavaju kako banka aktivnim, dugoročnim poslovima svojim komitentima osigurava vrijednost, odnosno kapital.

Banke koje pružaju mogućnost dugoročnog kreditiranja susreću se s rizikom vraćanja kredita jer što je dulje vrijeme otplate kredita, to predstavlja veću mogućnost da kredit neće biti vraćen. Stoga, banke taj rizik nastoje kontrolirati u vidu kamatne stope te pojačanim elementima osiguranja. Tako banka poseže za mijenjanjem kamatnih stopa, pružajući veće kamatne stope rizičnijim klijentima. S druge strane, pojačanje elemenata osiguranja za banku predstavljaju dodatne troškove, a ujedno i usporavaju poslovanje. Također autor Marković navodi kako je trošak financiranja dugoročnim kreditom veći ukoliko je veća kamatna stopa.

Autor Ivanović navodi kako je suština dugoročnog kredita u posredovanju banke između poduzeća, koja ne troše ostvareni dohodak u cijelosti već ga odlažu na kasniji rok.

Značajka dugoročnih, odobrenih kredita je ta, što se oni ne rabe jednokratno pa bi se u pravilu kod knjigovodstvenog knjiženja trebali knjižiti na račune „predujmovi po dugoročnim kreditima“, kao što navode autori Gregurek i Vidaković. Prilikom knjiženja bi se trebali evidentirati sve isplate do ugovorena roka i svote korištenja kredita.

2.3.4. Vrste dugoročnih kredita

Dugoročni krediti podrazumijevaju dvije podvrste, a to su hipotekarni i investicijski.

Hipotekarni kredit je tip kredita koji kao element osiguranja ima dugotrajnu imovinu. Pod dugotrajnom imovinom banka smatra zemlju te stambeni i poslovni objekt. Najznačajnija stavka hipotekarnog kredita je činjenica da je on jedan od najstarijih kreditnih poslova, a u početku njegova nastanka zemlja je bila najčešći predmet zaloga. Postupnim razvojem banaka, promijenila se i ponuda, tako da danas banke pružaju širok spektar hipotekarnih

kredita. Također, hipotekarni kredit se može definirati i kao gotovinski kredit, koji ima za instrument osiguranja nekretninu ili neku drugu imovinu, a veličina kredita koja uglavnom prevladava je od 70 % imovine, no banka može nuditi i drugu svotu novca ovisno o sklonosti prema riziku.

Dvije su vrste hipotekarnih kredita s obzirom na način otplaćivanja:

- krediti koji se otplaćuju po isteku ugovorenog roka u cjelokupnom iznosu (fiksna hipoteka)
- krediti koji se otplaćuju po amortizacijskom planu putem anuiteta koji se izračunava posebnom računskom operacijom i predstavlja jednaki iznos kojim semestralno ili godišnje dužnik otplaćuje banci kamate za iznos duga¹³.

Hipotekarni kredit u Republici Hrvatskoj se odobravaju s valutnom klauzulom euro te s promjenjivom kamatnom stopom, a rokovi za ovu vrstu kredita su u okviru od deset do trideset godina.

Uz hipotekarni kredit se često vezuje i stambeni kredit, no potrebno ih je razlikovati. Razlika je u tome što kod stambenog kredita, klijent banke uz pomoć kredita kupuje imovinu, a kod hipotekarnog kredita klijent banke je vlasnik imovine na temelju koje dobiva kredit.

Investicijski krediti su oblik kredita koji je u ekonomskoj domeni najkorisniji jer je u izravnoj vezi razvoja ekonomije i ekonomskog rasta, ali za banku predstavlja najsloženiji oblik kreditiranja. Autori Gregurek i Vidaković investicijske kredite definiraju kao kredite koje banka odobrava kako bi na taj način poduzeće ostvarilo investicije te na taj način unaprijedilo i povećalo poslovanje. Banka kod ovog kreditiranja ima važnu ulogu jer najprije ima zadatak utvrđivanja je li neka investicija isplativa ili ne, te po kojim uvjetima i kada. Također, uz prethodno navedeni zadatak, banka mora utvrditi i elemente osiguranja kako bi znala je su li zadovoljavajući za nju i bankovno poslovanje. Praćenje investicijskih kredita za banku je od posebnog značaja jer neke investicije znaju trajati godinama te ponekad nisu u mogućnosti imati prihode na početku poslovanja, tako da banka slijednim praćenjem investicija može pratiti napredovanje investicija dok se ne ostvari prihod.

¹³ Katunarić, A., : Banka – principi i praksa bankovnog poslovanja, Zagreb: CIP, 1988. (262.str.)

Namjena ovoga kredita može biti:

- izvršavanje jasno definiranog poslovnog plana ili projekta
- kupnja zemljišta i uređenje infrastrukture objekta
- kupnja izgradnja, rekonstrukcija, uređenje ili proširenje objekta
- nabava opreme i dijelova opreme
- nabava prijevoznih sredstava i osobnih vozila za poslovne potrebe
- refinanciranje namjenskih dugoročnih kredita odobrenih u drugim bankama utrošenih u investiciju¹⁴

¹⁴ Gregurek, M.: Poslovanje banaka, Rrif, Visoka škola za financijski menadžment, Zagreb (101.str.)

3. ULOGA I ZNAČAJ FINANCIRANJA DUGOROČNIM KREDITIMA

Iako je dugoročno kreditiranje u funkciji razvoja, vrlo je važna vrsta kreditiranja kojom se povećava novčana masa jer se radi o prenošenju kupovne snage u profitabilne sektore. Također, dugoročni krediti imaju posebnu ulogu i značaj kod investiranja i imovinu za sva poduzeća, a posebice za mala poduzeća.

Stvaranje modela dugoročnog financiranja posredstvom tržišta kapitala složen je i dugotrajan proces koji je neprestano potrebno njegovati i nadograđivati prema tržišnim okolnostima. U razvoju ovakvih modela financiranja potrebno je rukovoditi se iskustvom drugih zemalja, tj. najboljom praksom, nastojeći pritom razviti suradnju s međunarodnim tržištima kapitala i sa stranim investitorima¹⁵.

Autor Tepuš napominje da razvijena tržišta na kojima prevladava financiranje dugoročnim kreditima proizvodi mnogobrojne pozitivne učinke te napominje kako bi uspostavom modela dugoročnog financiranja, koji sredstva prikupljaju posredstvom tržišnog kapitala¹⁶ u Hrvatskoj bi moglo:

- pridonijeti razvitku konkurencije na primarnome tržištu dugoročnih kredita
- osigurati kvalitetan izvor dugoročnih sredstava
- spriječiti koncentracije dugoročnog financiranja po institucijama
- povećati efikasnost dugoročnog financiranja smanjenjem kamatnog spreada¹⁷
- omogućiti financiranje na duže rokove
- omogućiti likvidnost dugoročnih kredita (razvijajući sekundarno tržište)
- upotpuniti ponudu kvalitetnih dugoročnih vrijednosnih papira s fiksnim prihodima na hrvatskome tržištu kapitala
- pridonijeti otklanjanju aprecijacijskih pritisaka na domaću valutu
- pridonijeti uspostavi hrvatskoga monetarnoga suvereniteta (prihvatanjem domaće valute kao platežnog sredstva)

¹⁵ Tepuš, M.: Analiza modela financiranja dugoročnih kredita posredstvom tržišta kapitala u Hrvatskoj, Ekonomski pregled, 58 (7-8), 2007., (484.str.)

¹⁶ Tržišni kapital – koristi se za prikupljanje dugoročnog financiranja, (kao što je kupnja dionica) ili za kredite za koje se ne očekuje da će biti u potpunosti vraćeni najmanje godinu dana

Tržište kapitala – financijsko tržište u kojem se kupuju i prodaju dugoročni dugovi ili kapital (potpora)

¹⁷ Kamatni spread – razlika između pasivnih i aktivnih kamatnih stopa

Sve prethodno navedene stavke zapravo su samo istaknute prednosti zemalja koje već dugi niz godina imaju te pružaju financiranja dugoročnim kreditima posredstvom tržišnog kapitala te bi kao tako velike značajke trebale pokrenuti i ostale zemlje u implementaciji takvoga sustava kreditiranja.

Značajnu ulogu u Hrvatskoj imaju univerzalne banke, koje predstavljaju glavni instrument financiranja dugoročnih kredita, a glavni izvor sredstava banaka su depoziti. S druge strane, dugoročne kreditne aktivnosti su podosta ograničene jer na njih djeluje HNB (*Hrvatska Narodna Banka*).

3.1. Prednosti i nedostaci financiranja dugoročnim kreditom

Dugoročno kreditiranje podrazumijeva investiranje u dugotrajnu imovinu, a samim time vezujuće financiranje dugoročnih obveza što može biti vrlo izazovno za svaku osobu koja se upusti u dugoročno kreditiranje pa tako ono ima svoje određene prednosti i nedostatke.

Prednosti koje se mogu očitovati kod financiranja dugoročnim kreditom su zasigurno usko vezane uz mnogobrojna investiranja koja nije moguće financirati iz vlastitih izvora, stoga veoma važnu ulogu ima dugoročno kreditiranje. S druge strane, banke koje pružaju dugoročno financiranje imaju osposobljeno, stručno osoblje koje klijentu omogućuje detaljno sastavljanje plana otplate kredita, a to ujedno pomaže u izgradnji dobrih odnosa između banke i klijenta. Također, unaprijed dogovoreni uvjeti otplate omogućuju klijentu lakše planiranje novčanih tijekova što utječe i na poboljšanje poslovanja. S druge strane, financiranje dugoročnim kreditom u odnosu na druge vrste financiranja ima prednost u vidu naknadnih mijenjanja uvjeta kreditiranja te fleksibilnost dogovaranja, posebice u usporedbi financiranja emisijom obveznica. Dodatna prednost financiranja dugoročnim kreditom je i spremnost te sposobnost banka da pripomognu klijentima, ukoliko se oni nađu s financijskim poteškoćama reprogramiranja dugova. Niži troškovi odobravanja kredita također u usporedbi s troškovima emisije obveznica su jasan pokazatelj prednosti.

S druge strane, financiranje dugoročnim kreditima ima i svoje nedostatke ponajviše u vidu velikog rizika od financijskih poteškoća. Prevelika zaduženost može biti vrlo problematična za klijenta koji u slučaju stečaja najprije mora podmiriti obveze banci te drugim sudionicima u poslovanju, bez obzira koliku financijsku zaduženost i poteškoće ima.

Također, kod ovakve vrste financiranja se javlja i prevelika ovisnost pojedinih poduzeća o bankama ili drugim investicijskim institucijama. Autor Mraković napominje kako financiranje pomoću kredita, odnosno duga, povećava troškove financiranja te u konačnici smanjuje financijski rezultat u vidu izravnih i neizravnih troškova. Osim prethodno navedenih nedostataka financiranja ovom vrstom kredita, nedostatak je i ograničena financijska te poslovna samostalnost društva. Naime, financiranje iz tuđih izvora smanjuje te ograničava financijsku stabilnost klijenta, a banke često znaju zaračunavati visoke kamate svojim klijentima, jer klijenti nemaju puno izbora za druge izvore financiranja te ih na taj način banke dovode do ovisnosti o zaduživanju.

Bez obzira na prednosti nedostatke financiranja dugoročnim kreditom, oni klijenti i banke koji se odluče na suradnju, odnosno klijenti koji se odluče na financiranje dugoročnim kreditiranjem kod određenih banka, trebaju biti upoznati s planom otplate zajma kao što je prikazano na slici:

Tablica 1. – Plan otplate zajma s jednakim anuitetima

k	a	I_k	R_k	C_k
0	-	-	-	C_0
1	a	I_1	R_1	C_1
2	a	I_2	R_2	C_2
...
...
n-1	I_{n-1}	I_{n-1}	R_{n-1}	C_{n-1}
n	I_n	I_n	R_n	0
Σ	$n \cdot a$	$I = \sum_{k=1}^n I_k$	$R = \sum_{k=1}^n R_k$	

Izvor: Babić, Z., Tomić Plazibat, N., Aljinović, Z., (2009). Matematika u ekonomiji, Split: Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet, (303.str.) (29.8.2021.)

Slika prikazuje otplatnu tablicu s jednakim anuitetima te je ona kao takva neizostavna stavka, kako za klijenta tako i za banku. Otplatna tablica klijentu omogućuje sustavan pregled iznosa obveza te rokova plaćanja, a s druge strane, tablica banci omogućava pregled i plan priljeva sredstava od odobrenih zajmova te kamata na ta sredstva.

3.2. Kreditno naspram vlasničkog kreditiranja

Odluke o financiranju, kako o kreditnom ili pak vlasničkom kreditiranju sa sobom nose veliku odgovornost te neizvjesnost. Pritom donošenje financijske odluke uključuje:

- koliko sredstava pribaviti iz vanjskih izvora
- hoće li tvrtka reinvestirati dobitak ili isplatiti dividende, te ako ih isplati kolika će biti stopa isplate
- treba li sredstva pribaviti na tržištu vrijednosnica ili na bankovnom tržištu, nacionalnom, stranom ili eurotržištu; u domaćoj ili stranoj valuti
- treba li pribaviti sredstva na kratak ili dugi rok
- treba li emitirati vlasničke ili kreditne vrijednosnice
- koje vrste vrijednosnica emitirati i kada¹⁸.

Sve prethodno navedene stavke su financijske naravi te zahtijevaju dobro poznavanje okoline poslovanja te podrazumijevaju određenu sklonost riziku od strane financijskih menadžera koji donose takve odluke. Također, određene potrebe se trebaju uskladiti s postojećim tržišnim uvjetima, a odabir izvora financiranja će ponajprije ovisi ti o tome je li pojedini financijski sustav orijentiran burzama ili pak bankarskom tržištu.

Tablica 2 – Osnovne razlike između kreditnog i vlasničkog financiranja

Karakteristika	Kreditni izvori	Dionička glavnica
Kontrola	Odredbe ugovora o obveznicama/ kreditnog ugovora	Pravo glasa
Trošak izvora	Kamate	Dividende
Porezni tretman troška	Kamate su trošak poslovanja i porezno odbitna stavka	Dividende nisu trošak poslovanja, isplaćuju se iz dobitka nakon obračuna poreza
Posljedice neplaćanja troška	Bankrot	Nema zakonskih posljedica

Izvor: Vidučić, Lj.: Financijski menadžment, RriF, Zagreb, 2015. (166.str.) (29.8.2021.)

¹⁸ Vidučić, Lj.: Financijski menadžment, RriF, Zagreb, 2015. (155.str.)

Kao što se može iščitati iz priložene tablice, postoje određene razlike između kreditnog i vlasničkog financiranja, a ono što se ponajviše očituje kao glavna razlika jest posljedica neplaćanja troška, koja se kod kreditnog financiranja može manifestirati kao bankrot, a s druge strane kod vlasničkog financiranja nema zakonskih posljedica.

Trošak izvora kod kreditnih izvora su kamate, dok su kod vlasničkog izvora dividende, a osnovna im je razlika u tom što uključivanje kamata u trošak poslovanja znači i sudjelovanje države u pokrivanju troškova. S druge strane, dividende predstavljaju o oporezivi dohodak pojedinca.

Može se reći, kako kreditno financiranje u konačnici zahtijeva više transparentnosti poslovanja jer se strogo moraju slijediti zakonski okviri, ali i uvjeti banke koja pruža kredit. Tako se primjerice, kod dugoročnog kreditiranja mora plaćati kamata i u one periode kada nije potreba za financijskim sredstvima, ali zbog karakteristike dugoročnog kreditiranja, takav postupak se mora provoditi.

Vlasničko kreditiranje sa sobom nosi manji poslovni rizik jer kao što je prethodno spomenuto, nema zakonskih posljedica za neplaćanje troškova. Također, ovakav oblik kreditiranja je jako pogodan za dodatna investiranja, ukoliko su ulagači spremni za takve pothvate. Kao još jedna prednost vlasničkog kreditiranja može se izdvojiti i činjenica da suradnjom s investitorima se proširuje mreža ljudi koja se bavi istim ili sličnim poslovima pa su na raspolaganju i nove suradnje. S druge strane, prikupljanje određenih financijskih sredstava može biti dugotrajno, a i skupo pa samim time može usporiti cijeli tijek poslovanja.

Bez obzira na koji oblik financiranja se osoba odluči, treba imati na umu kako kod izbora kreditnog financiranja treba izabrati onu banku koja mu pruža najbolje uvjete, a s druge strane kod vlasničkog financiranja treba pripaziti na izbor ulagača.

4. FINANCIRANJE DUGOROČNIM KREDITIMA – na primjeru OTP banke

Četvrti dio rada, odnosno četvrto poglavlje se odnosi na samu temu rada, a to je prikaz financiranja dugoročnim kreditima upravo na realnom primjeru, OTP banke. Prije same razrade te iznošenja svih relevantnih podataka i primjera takve vrste financiranja u sklopu OTP banke, najprije će biti riječ o općim podacima banke te njenom razvoju.

4.1. OTP banka – opći podaci

OTP banka slovi za najveću mađarsku banku, koja posluje na području središnje i istočne Europe, a svoje poslovanje započinje 1949. godine kao Nacionalna štedionica, koja je najprije bila u državnom vlasništvu. OTP banka je nastala zahvaljujući spajanju dviju državnih banaka mađarske te nekoliko manjih banaka, a njena privatizacija je završena 1999. godine te od tada, udio u vlasništvu je u rukama mađarskih te stranih državnih institucija i privatnih ulagača. Postupnim širenjem svojega poslovanja, banka počela s ekspanzijom na strana tržišta te je tako od 2005. godine prisutna i u Hrvatskoj.

OTP banka na području Hrvatske je danas četvrta banka po veličini na bankarskom tržištu, a sjedište banke je smješteno u Splitu uz dio poslovnih i centralnih funkcija smještenih u Zagrebu i Zadru te nekoliko poslovnih centara u Varaždinu, Puli, Dubrovniku i Osijeku. OTP banka Hrvatska broji više od 2000 zaposlenika te posluje s više od 500.000 klijenta, pritom nudeći svojim klijentima visoku kvalitetu usluga te razgranatu poslovnu mrežu.

OTP banka sudjeluje u kratkoročnim i dugoročnim kreditnim linijama HBOR-a, kroz sljedeće programe¹⁹:

- poduzetništvo mladih, žena i početnika
- investicije privatnog i javnog sektora
- EU projekti
- priprema izvoza
- obrtna sredstva
- financijsko rekonstruiranje.

¹⁹ OTP banka, dostupno na: <https://www.otpbanka.hr/mali-srednji-poduzetnici/linija-hbor>

Slika 2. – Članice OTP grupe

Izvor: <https://www.otpbanka.hr/o-nama/otp-grupa>

Na području Hrvatske ima nekoliko članica OTP grupe od kojih se izdvajaju:

- * OTP banka d.d. – članica koja svojim klijentima omogućava širok spektar proizvoda i usluga u domeni bankovnog poslovanja
- * OTP Leasing d.d. – predstavlja najjaču leasing tvrtku u Mađarskoj
- * OTP Invest d.o.o. – upravlja otvorenim investicijskim fondovima (OTP e-start fond, OTP uravnoteženi fond, OTP Absolute fond...)
- * OTP Nekretnine d.o.o. – specijalizirano trgovačko društvo za poslovanje nekretninama i pokretninama te izrade procjena vrijednosti
- * OTP Osiguranje d.d. – pridruženo OTP grupi zahvaljujući preuzimanjem Societe Generale Osiguranja od strane Splitske banke
- * SB Zgrada – tvrtka koja je vlasnik te upravlja modernom zgradom gdje je smješteno i samo sjedište OTP banke
- * Georg d.o.o. – jedno od vodećih konzultantskih društava na hrvatskom tržištu, koje pruža savjetodavne usluge za bespovratna sredstva iz Europske unije

4.2. Vrste dugoročnih kredita unutar OTP banke

Slika 3. – Ponuda kredita unutar OTP banke

Izvor: <https://www.otpbanka.hr/mali-srednji-poduzetnici/dugorocni-kredit>

Kao što je vidljivo na samoj slici, OTP banka pruža financiranje kratkoročnim i dugoročnim kreditima, a na klijentu je da izabere koja mu vrsta financiranja najviše odgovara. OTP banka pruža dugoročno financiranje pri čemu se razlikuju tri vrste dugoročnih kredita (koje će biti objašnjene u nastavku):

- Dugoročni turistički kredit
- Kredit za kupnju poljoprivrednog zemljišta
- Investicijski kredit.

4.2.1. Dugoročni turistički kredit

Turizam je jedna od najvažnijih djelatnosti na području Republike Hrvatske, a s obzirom na podatke o dolascima turista te izvrsnih sezona posljednjih nekoliko godina, neizostavno je napomenuti kako je ova vrsta kredita izuzetno isplativa. Korištenjem dugoročnog turističkog kredita s lakoćom se može upustiti u poslove različitih namjena poput kupnje, adaptacije, uređenja i adaptacije turističkih smještajnih kapaciteta. S druge strane postoje određeni uvjeti kredita, koje se mora ispoštovati.

Prihvatljivi korisnici (poslovni subjekti), odnosno klijenti dugoročnog turističkog kredita mogu biti mala poduzeća i obrtnici, dok je područje ulaganja turistički sektor. Namjena samog kredita podrazumijeva:

- adaptaciju, uređivanje te opremanje turističkih kapaciteta
- kupnju uređenje, prenamjenu, izgradnju/dogradnju turističkih smještajnih kapaciteta
- nabavu opreme ili pojedinih dijelova opreme (ali u domeni turizma).

Iznos dugoročnog turističkog kredita ponajprije ovisi o kreditnoj sposobnosti svakog pojedinog klijenta (ali max do 500.000,00 EUR), a trošak obrade iznosi 1,5%, minimalno 1.000,00 kuna (ali pružanje popusta za trošak obrade, ukoliko se koristi neki od paketa za mala poduzeća i obrtnike)

Razdoblje korištenja ovoga kredita podrazumijeva period do 12 mjeseci, a razdoblje otplate može biti maksimalno do 15 godina s otplatom mjesečnih ili tromjesečnih anuiteta, dok valuta plaćanja može biti HRK/EUR valutna klauzula²⁰.

Instrumenti osiguranja koji se ističu sukladno bonitetu klijenta:

- operativni instrumenti osiguranja – zadužnica
- hipoteka nad nekretninama i pokretninama, bankarske garancije, državna jamstva, HAMAG jamstva, založen i blokiran novčani depozit.

²⁰ Valutna klauzula – je vrsta zaštitne klauzule, koja se ugovara radi zaštite od valutnog rizika, koji može nastati uslijed promjene vrijednosti novca

4.2.2. Dugoročni poljoprivredni kredit

Poljoprivreda kao djelatnost nije izražena u onolikoj mjeri kao turizam, ali svakako ima važnu ulogu kod klijenata, koji se time bave ili se pak namjeravaju baviti. Kao i kod dugoročnog turističkog kredita isti su instrumenti osiguranja te iznos kredita ovisi o kreditnoj sposobnosti klijenta. S druge strane, dugoročni poljoprivredni kredit ima rok otplate od 13 do 120 mjeseci, a trošak obrade iznosi 1,0% (dok se korištenjem OTP Agro paketa ostvaruje popust od 50%).

Namjena dugoročnog poljoprivrednog kredita se ogleda kroz:

- financiranje širenja poslovne djelatnosti
- rekonstrukciju, renoviranje ili širenje poslovnih pogona
- kupnju opreme, dijelova opreme i strojeva
- kupnju/izgradnju poslovnih prostora u svrhu širenja poslovanja
- kupnju, izgradnju, rekonstrukciju, obnovu ili proširenje poslovnih prostora/pogona
- refinanciranje kredita koji su bili korišteni za gore navedene namjene
- ostale investicije.

4.2.2.1. OTP Agro paket

Paket je zajednički naziv za više različitih bankarskih proizvoda i s njima povezanih usluga, namijenjenih određenom tipu klijenta. Ovim paketom, OTP banka omogućuje razne pogodnosti namijenjenih poljoprivrednicima, te im na taj način omogućuje niže troškove te kvalitetnije, brže i lakše poslovanje s bankom. OTP Agro paket se može otvoriti ukoliko klijent ima otvoren račun za redovno poslovanje u OTP banci ili ukoliko obavlja neku poljoprivrednu djelatnost.

Posebne kreditne linije namijenjene poljoprivrednicima²¹:

- Agro krediti temeljem ostvarenih prava na potporu u poljoprivredi – koriste se kao nenamjenski, isplatom na žiro račun korisnika kredita

²¹ OTP banka, dostupno na: <https://www.otpbanka.hr/mali-srednji-poduzetnici/otp-agro-paket>

- Agro krediti za obrtna sredstva – su ponajprije namijenjeni za financiranje jesenske i proljetne sjetve te pokrivanje troškova tijekom sezonskih poslova u maslinarstvu i vinogradarstvu
- Agro okvirni krediti korištenjem minusa po žiro računu – realiziraju se dovodenjem žiro računa u negativan saldo, a sredstva se koriste prema potrebi
- Agro investicijski krediti – odobravaju se s rokom otplate do 10 godina, a osnovna im je namjena kupnja poljoprivrednih strojeva, mehanizacije te kupnja poljoprivrednog zemljišta
- Agro krediti iz ponude HBOR-a – OTP banka pruža mogućnost ugovor većine kreditnih linija Hrvatske Banke za obnovu i razvitak

Tablica 3. – Prikaz ponude Agro paketa

Sadržaj	Cijena	
	Redovna	U paketu*
Otvaranje računa	50 kn	Besplatno
Vođenje računa za redovno poslovanje	30 kn mjesečno	Besplatno
eLEMENT@ Internet bankarstvo	35 kn mjesečno po tokenu	Bez naknade za dva tokena
OTP m-business mobilno bankarstvo	20 kn mjesečno po krajnjem korisniku	Bez naknade za dva krajnja korisnika
Uvjeti odobravanja kredita i garancija**	Standardni uvjeti	50% popusta na trošak obrade zahtjeva
Visa Business Debit kartica	Članarina 50 kn godišnje	Bez članarine
Visa Business kartica**	Upisnina 400 kn jednokratno, članarina 200 kn godišnje	Bez upisnine i bez članarine
SMS info (Interaktivni SMS)	0,50 kn po poruci	0,25 kn po poruci
SMS info (Kontrola računa)	0,50 kn po poruci	0,25 kn po poruci
SMS info (Kontrola kartice)	0,50 kn po poruci	0,25 kn po poruci
Trajni nalog za kredit, minus po žiro računu, Visa Business kartice	2,50 kn po nalogu	Bez naknade
Interni elektronički nalog putem eLEMENT@ Internet bankarstva	2,50 kn po nalogu	1,25 kn po nalogu
Interni elektronički nalog putem eLEMENT@ Internet bankarstva - plaćanje u valuti EUR (SEPA)	2,50 kn po nalogu	1,25 kn po nalogu
Interni elektronički nalog putem usluge OTP m-business	2,50 kn po nalogu	1,25 kn po nalogu
Mjesečna cijena paketa	-	50 HRK

Izvor: https://www.otpbanka.hr/sites/default/files/dokumenti/korisne-informacije/Agro_paket_letak_9-20.pdf

Kao što je vidljivo u samoj tablici, mjesečna cijena paketa, kojega pruža OTP banka iznosi 50 kuna, ali sa sobom nosi niz pogodnosti za klijenta. Tako se primjerice može vidjeti značajna razlika u cijeni otvaranja računa te *Visa Business* kartice, elementi koji za klijenta mogu imati presudnu važnost.

4.2.3. Investicijski kredit

OTP banka pružanjem investicijskog kredita omogućuje investicijska ulaganja, a sam iznos kredita (kao i kod prethodna dva) ovisi o kreditnoj sposobnosti klijenta. Također, kao i kod prethodno navedenih i objašnjenih kredita, isti je instrument osiguranja prisutan i kod ove vrste kredita. S druge strane, rok otplate kredita je od 36 mjeseci do 120 mjeseci, a trošak obrade iznosi 1,5% (ali korištenjem nekog od paketa za mala poduzeća i obrtnike, postoji mogućnost popusta za trošak obrade i do 100%). Sama dinamika otplate kredita se dogovara s klijentom a ona može biti mjesečna, tromjesečna, polugodišnja, itd.

Namjena investicijskog kredita:

- financiranje širenja poslovne djelatnosti
- kupnja poslovnih nekretnina i infrastrukture u svrhu proširenja poslovanja ili izgradnje poslovnih prostora
- kupnja opreme i dijelova opreme i strojeva
- gradnja, obnova i opremanje plovila za komercijalne potrebe
- kupnja novih ili rabljenih plovila za komercijalne potrebe
- refinanciranje dugoročnih kredita koji su bili korišteni za gore navedene namjene
- ostale investicije.

4.3. Opći uvjeti odobravanja kredita malim poduzetnicima i obrtnicima²²:

(u nastavku slijede samo neke od točaka iz dokumenta *Opći uvjeti*)

1. Područje primjene – podrazumijeva uspostavljanje kreditnog odnosa između OTP banke te njezinog klijenta
2. Izmjene – banka može u bilo koje vrijeme mijenjati ili nadopunjavati *Opće uvjete*, a banka se pri tome obvezuje da će ukoliko dođe do izmjena, one biti oglašene (15 dana prije njihovog stupanja na snagu) te istaknute u poslovnicama banke, kako bi ih uvidjeli i klijenti

²² OTP banka, dostupno na <https://www.otpbanka.hr/sites/default/files/dokumenti/opci-uvjeti/Opći%20uvjeti%20odobravanja%20kredita%20malim%20poduzetnicima%20i%20obrtnicima.pdf>

3. Pojmovi – pod ovom točkom se svrstavaju pojmovi poput: kreditni odnos, klijent, kreditni zahtjev, interni akti, instrumenti osiguranja, itd..
4. Uvjeti odobravanja kredita – pod ovom točkom se naglašava kako banka odobrava kredite svojim klijentima, sukladno vlastitoj procjeni kreditno sposobnih klijenata, pridržavajući se pritom svih pravila i odredbi Republike Hrvatske te svih pravila bankarske struke
5. Namjena kredita – propisuje se ugovorom o kreditu između klijenta te banke te je klijent, odnosno korisnik kredita obvezan koristiti kredit isključivo za namjenu za koju mu je odobren, a ujedno po zahtjevu banke je dužan dostaviti dokumente koji potkrepljuju namjenu kredita
6. Visina i valuta kredita – visina samog kredita se određuje ovisno o vrsti i namjeni kredita te kreditnoj sposobnosti klijenta. Krediti odobreni u kunama se isplaćuju i otplaćuju u kunama, a krediti odobreni uz valutnu klauzulu se isplaćuju u kunama uz primjenu srednjeg ili prodajnog tečaja banke (za određenu valutu na dan isplate kredita)
7. Kamatne stope – visina kamatne stope se određuje Odlukom o kamatama banke, a može biti ugovorena maksimalno u visini zakonom propisane kamatne stope. S druge strane, kamata za vrijeme korištenja kredita (interkalarna kamata) obračunava se u visini redovne kamate i naplaćuje se pri prijenosu kredita u otplatu
8. Naplata nepodmirenih dugovanja i redosljed naplate kredita – banka u ovome slučaju ima pravo teretiti račun klijenta u banci direktnim terećenjem, odnosno ovisno o ovlaštenjima danim u ugovoru i primljenim instrumentima plaćanja.

5. ZAKLJUČAK

Glavni cilj ovoga rada je bila analiza dugoročnih kredita te njihov značaj u razvoju gospodarstva. Ponajprije se pošlo od pojmovnih određenja bankarskog poslovanja kako bi se moglo što detaljnije obraditi glavnu stavku rada, odnosno dugoročne kredite. Bankarstvo je usko vezano uz pojavu novca te se kao djelatnost može svrstati u uslužnu jer u konačnici i pruža različite vrste kredita svojim klijentima. Kredit podrazumijeva dužničko-vjerovnički odnos u koji ulaze banka i klijent te koji se ugovorom obvezuju na poštivanje toga odnosa. Ulaženjem u odnos kreditiranja javljaju se određeni rizici, koji se očituju ponajviše u riziku nevraćanja kredita, a s druge strane postoje i određeni mehanizmi zaštite od rizika. Kroz prikaz kreditnog te vlasničkog financiranja, te njihovih međusobnih razlika, može se uvidjeti kako svaki oblik financiranja ima svoje određene prednosti i nedostatke. Iako je vlasničko financiranje katkada manje uvjetovano zakonskim okvirima te troškovima, nasuprot tome stoji kreditno financiranje koje sa sobom nosi veće troškove, a kao posljedicu neplaćanja troškova i sam bankrot, ali unatoč tome, kreditno financiranje ima veće transparentno poslovanje. Ta činjenica proizlazi upravo iz svih zakonskih okvira te norma i pravila unutar bankarskog poslovanja.

Dugoročni krediti, iako su još u procesu razvoja imaju značajnu ulogu posebice kada nije moguće financirati posredstvom vlastitih izvora. S druge strane, ovakva vrsta kreditiranja sa sobom nosi dostatnu neizvjesnost jer se javlja prevelika ovisnost klijenata/poduzeća o investicijskim institucijama, bankama. Također, neizostavna je činjenica kako upravo, dugoročno kreditiranje ima važnu ulogu kod malih poduzetnika i obrtnika, što se posebice može vidjeti na samom primjeru OTP banke.

Kroz sam rad se obradilo i dugoročno kreditiranje na primjeru OTP banke, koja je četvrta banka po veličini na području Hrvatske. OTP banka pruža tri vrste dugoročnih kredita kako bi zadovoljila različite potrebe svojih klijenta. Tako se unutar OTP banke razlikuju: dugoročni turistički kredit, dugoročni poljoprivredni te investicijski kredit, a uz to nudi i odgovarajuće pakete za klijente kako bi im se omogućili što niži troškovi suradnje te otplate kredita. Kako bi sve odvijalo po zakonskim okvirima te kako ne bi bilo negativnih posljedica za obje strane, OTP banka posjeduje dokument *Opći uvjeti* u kojem su prezentirani opći uvjeti odobravanja kredita malim poduzetnicima te obrtnicima.

POPIS LITERATURE:

1. Domančić, P., Nikolić, N.: Monetarne financije i financiranje razvoja, Split, Ekonomski Fakultet Split, 1994.
2. Gregurek, M., Vidaković, N.: Bankarsko osiguranje, RriF, Zagreb, 2011.
3. Ivanović, Z.: Financijski menadžment, Sveučilište u Rijeci, Hotelijerski fakultet Opatija, 1997.
4. Jurman, A.: Pribavljanje izvora sredstava u hrvatskim bankama (Stručni članak), Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, 2007.
5. Katunarić, A., : Banka – principi i praksa bankovnog poslovanja, Zagreb: CIP, 1988.
6. Marković, I.: Financiranje-Teorija i praksa financiranja trgovačkih društava, Rrif, Zagreb, 2000.
7. Monografija (e-izdanje): Financijska tržišta i institucije Republike Hrvatske u procesu uključivanja u Europsku uniju, Rijeka, 2012.
8. Samodol, A., Korištenje i kreiranje kreditnog potencijala hrvatskih banaka s analizom endogenih i egzogenih varijabli, Ekonomski pregled, 64 (6) 587.-604., 2013.
9. Tepuš, M.: Analiza modela financiranja dugoročnih kredita posredstvom tržišta kapitala u Hrvatskoj, Ekonomski pregled, 58 (7-8), 2007.
10. Tomašević, J: Novac i kredit, Dom i svijet, Zagreb, 2004.
11. Vidučić, Lj.: Financijski menadžment, Rrif, Zagreb, 2015.

Internet izvori:

1. https://www.hub.hr/sites/default/files/inline-files/mali_bankovni_pojmovnik_0.pdf (27.8.2021.)
2. <https://www.moj-bankar.hr/Kazalo/D/Dugoro%C4%8Dni-krediti> (28.8.2021.)
3. <https://alphacapitalis.com/2019/06/09/prednosti-i-nedostaci-financiranja-zaduzivanjem/> (3.9.2021.)
4. <https://lider.media/aktualno/financiranje-tvrtke-je-li-bolje-uzeti-kredit-ili-emitirati-obveznice-123110> (6.9.2021.)
5. <https://www.otpbanka.hr/sites/default/files/dokumenti/opci-uvjeti/Opci%20uvjeti%20odobravanja%20kredita%20malim%20poduzetnicima%20i%20obrtnicima.pdf> (5.9.2021.)
6. <https://www.otpbanka.hr/mali-srednji-poduzetnici> (4.9.2021.)
7. <https://hr.ppfifinancialblog.com/what-is-equity-financing-8376> (6.9.2021.)

POPIS SLIKA

Slika 1. Funkcije i karakteristike novca	9
Slika 2. – Članice OTP grupe.....	25
Slika 3. – Ponuda kredita unutar OTP banke.....	26

POPIS TABLICA

Tablica 1. – Plan otplate kredita s jednakim anuitetima.....	21
Tablica 2. – Osnovne razlike između kreditnog i vlasničkog financiranja.....	22
Tablica 3. – Prikaz ponude Agro paketa.....	29

SAŽETAK

Banke koje pružaju financiranje dugoročnim kreditima se susreću s rizikom vraćanja kredita, koji je podjednako velik problem i za banku, ali i klijenta. Također, financijska stabilnost klijenta ima vodeću ulogu jer se za financije može reći kako su krvotok poslovnih subjekata. Pojam kredita podrazumijeva dužničko-vjerovnički odnos, koji treba biti izgrađen na dobroj poslovnoj vezi između banke i klijenta kako bi se osigurao adekvatan tijek poslovanja. Glavna karakteristika kredita jest vraćanje određene, posuđene sume novca u točno određenom periodu, kako je prethodno naznačeno ugovorom, a njega moraju poštivati obje strane. Iako postoji više vrsta kredita u ovome radu je pak naglasak bio na dugoročnom kreditu, pod kojim se podrazumijeva financiranje na rok duljim od pet godina. Dugoročni kredit je u funkciji sve većega razvoja, a njegova važnost je u povećanju novčane mase koja se odvija kroz prenošenje kupovne snage u profitabilne sektore. Kroz rad je prikazano i dugoročno financiranje na primjeru OTP banke, koja slovi za najjaču mađarsku banku, a na području Hrvatske je četvrta banka po veličini. OTP banka je od velikoga značaja za širok spektar klijenta jer pruža tri vrste dugoročnih kredita od kojih se izdvajaju: dugoročni turistički kredit, dugoročni poljoprivredni te investicijski kredit. Različitom ponudom dugoročnih kredita te posebnim paketima, svojim klijentima pruža mnogobrojne pogodnosti i uvjete.

Ključne riječi: kredit, dugoročno kreditiranje, OTP banka

SUMMARY

Banks offering long-term credit financing are faced with the risk of credit returns , which is equally a big problem for the bank as well as the client. Furthermore, clients financial stability has a leading role as the saying goes, finances are the bloodstream of buisness subjects. Term credit implies deptor-creditor relationship, which has to be built on a good buisness foundation between the bank and the client to ensure adequate buisness flow. Main loan characterictic is returning a certain, loaned amount of money in a strictly set period of time, as marked prior in the contract, which is to be respected by both sides. Even though there are more types of loan in this paper the emphasis is on long-term loans, which implies at least five year financing term. Long-term loan is a fast developing buisness, its importance is in the increase of money supply going to more profitable sectors. This paper focuses on long-term financing on the example of OTP bank, which ranks as the leading hungarian bank, while in Croatia it's only fourth by size. OTP bank is of utmost importance for a wide spectrum of clients offering three types of long-term loans focusing on: long-term tourist loan, long-term agriculture loans and investment loan. Variety of long-term loan offers includin special packages, and offering numerous benefits and conditions.

Key words: loan, long-term loaning, OTP bank